

Universitätsbibliothek Paderborn

Qvæstiones Morales Selectiores De Lege Interna Et Externa

discussæ, ac Resolutæ, & in duos Libros divisæ, In quibus, propositis casibus, prima quædam principia, ad plurimas alias Qvæstiones similes resolvendas perutilia, subinde examinantur

[De Lege Interna]

Beati, Gabriele

Augustæ Vindellicorum, 1729

VD18 90108957

42 An metus gravis, Legis naturalis violationem impediat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39908

QVÆSTIO XLII.

An Metus grauis, legis naturalis violationem impediât.

C A S V S.

DVMTurcæ, cum Christianis bellum gererent; Fideles quidam, in eorum trementibus captiui, & remigare, & arma ab eis ad Christianos occidendos petita, suppeditare recusarunt; Turcæ tamen, & verberibus, & minis eos ad vtrumque coegerunt; Quæritur; an Fideles, & remigando, & arma suppeditando, mortaliter peccauerint.

S V M M A R I V M.

- 3 Fideles Captiui, arma Turcis suppeditando, videntur mortaliter peccasse.
- 4 Cooperari enim alterius morti videtur intrinsecè malum.
- 6 Non minus, quam blasphemare.
- 7 Opponitur præcepto negatiuo, vt blasphemia.
- 8 Et sicut occisio directa Innocentis.
- 9 Quot modis, operatio, possit esse intrinsecè mala.
- 10 Quot modis, Proximi malo cooperari quis possit.
- 11 Fideles Captiui, arma Turcis suppeditando, non peccarunt.
- 12 Suppeditatio illa, de se, non est intrinsecè mala.
- 13 Posito metu, non est cooperatio voluntaria ad malum.
- 14 Sicut Eucharistia ministratio, occulto Peccatori publicè petenti, ex iustâ causâ, licet.
- 15 Et petitio mutui ab Usurario.
- 16 Armorum suppeditatio est cooperatio solùm materialis.
- 17 Quæ, non est intrinsecè mala.

18 Sicut est formalis.

19 Quæ opponitur præcepto negatiuo.

20 Occisio, est essentialiter cooperatio formalis.

21 Quæ actiones, ratione metus, à peccato excusentur.

23 An excusetur reuelatio secreti.

24 Et Sacramentorum confectio in materiâ dubiâ.

25 Et ignis delatio, & applicatio ad domum comburendam.

R A T I O N E S D V B I T A N D I.

Sicut dantur aliqua præcepta Diuina positiuâ, quæ obligant solùm humano modo; hoc est; quando sine graui incommodo, impleri possunt; Ita dantur etiam aliqua Naturalia. De his ergo solùm quæritur; An ab eorum transgressione, Metus grauis excuset; Nam à transgressione aliorum, certum est, non excusare.

Aliqui autem putant, Metum, quantumuis grauem, neque ab horum violatione excusare; ideoque Fideles captiuos, quamuis metu mortis compulso, &

F f 2

remi-

remigando, & arma Turcis suppeditando, mortaliter peccasse. Ita *Nauar. c. 27. sum. n. 63. Tolet. c. 24. sum. excom. 5. in fine. Sayr. de censur. lib. 3. c. 7. nu. 8. Suar. to. 5. in 3. p. d. 21. f. 2. Comitol. lib. 5. qu. 8. Beia p. 2. casu 24.*

4 Primò; Quia, quamuis metu mortis, & ad vitæ conseruationem hoc fecerint, aliàs à Turcis occidendi; hoc tamen sufficere non videtur, ad eos à mortali excusandos; Nam arma Turcis porrigendo, verè Christianorum occisioni, ac captiuitati cooperati sunt; Cooperatio autem ad iniustam occisionem, vel captiuitatem, cum sit actio intrinsecè mala, nullo mortis metu excusari potest à mortali.

5 Secundò; Quia, quamuis remigatio, & armorum porrectio, secundum se, & abstracte consideratæ, sint operationes indifferentes; consideratæ tamen in talibus circumstantijs, siue prout hic, & nunc fiunt, sunt veræ cooperationes ad actus iniustos; sunt enim auxilium necessarium, vel vile, Turcis exhibitum ad eorum iniustitias exercendas. Cooperatio autem, ad malum, cum sit intrinsecè mala, nullo mortis metu fieri potest licita. Ergo Christiani, in Turcarum Triremibus, has actiones exercentes, à mortali excusari non possunt.

6 Tertio; Quia non minus est intrinsecè malum, cooperari malo, quam mentiri, vel blasphemare, aut fornicari; Sicut enim hæc, ideo sunt intrinsecè mala, quia non sunt mala, quia prohibita, sed sunt prohibita quia mala; Ita cooperari malo, non est malum, quia prohibitum, sed potius prohibitum, quia malum. Sed mentiri, aut blasphemare, neque ex

metu mortis, & ad vitæ conseruationem, vnquam licet; Ergo neque licebit ad saluandam vitam, actui iniusto, ac peccaminoso cooperari. Cum ergo Christianorum occisio, ac captiuitas, sint actiones iniustæ, neque ad saluandam vitam, potuit Christianis captiuis esse licitum, illis cooperari.

Quartò; Quia, non minus cooperatio ad malum, opponitur præcepto naturali negatiuo, quam mendacium, vel fornicatio; Sicut enim dicitur; *Non mentieris, non mechaberis &c.* ita dicitur; *non cooperaberis peccato, siue ruina spiritali proximi tui.* Ergo cooperatio ad mortem iniustam Christianorum, non minus est intrinsecè mala, quam fornicatio; Ideo enim fornicatio est intrinsecè mala, quia opponitur præcepto naturali negatiuo; vel saltem eius malitia intrinseca ex eo colligitur. Sed etiam cooperatio ad malum, opponitur præcepto naturali negatiuo charitatis. Ergo hæc etiam, erit intrinsecè mala; Ideoque, ex nullo titulo, vnquam licita; Hinc enim est, quod præcepta naturalia negatiua, dicantur obligare semper, & ad semper, quia, cum prohibeant actiones intrinsecè malas, illas absolute prohibent, in quacunque circumstantia, etiam si mortis periculum immineat. Quamuis ergo Christiani captiui, metu mortis coacti, arma Turcis porrexerint, ad Christianos iniuste occidendos, non propterea excusari possunt à mortali.

Quintò; Quia, si Christiani captiui, in Turcarum Triremibus existentes, quamuis metu mortis tormenta bellica, contra Christianos in bello pugnantes,

ex-

explosissent, certè mortaliter peccassent, quia, ex nullo mortis metu, licet directè, & per se, innocentem occidere. Ergo similiter, quamvis metu mortis, arma Turcis contra Christianos porrexerint, mortaliter peccarunt; quia sicut ex nullo mortis metu licet, innocentem occidere; ita ex nullo mortis metu licet, eius mortì cooperari.

NOTABILIA.

Aduertendum est primò; Duplìter posse operationem aliquam, dici intrinsecè malam; primò ex eo, quod secundum se, absolutè, & sine vllò respectu ad aliquid extrinsecum, sit talis. Et hæc, ita est mala, vt nullà concessione, nullo fine, nullà additâ circumstantiâ, fieri vnquam possit bona; Cum enim eius malitia, ex illius substantiâ, & essentia secundum se considerata, oriatur; sicut essentia, aut substantiâ, per nullam circumstantiam tollitur, aut mutatur; Ita, per nullam circumstantiam, tollitur, vel mutatur, eius malitia, Huiusmodi autem sunt; Mendacium, blasphemia, idololatria, & similia; Cum enim, tota malitia blasphemix, consistat in hoc, quod sit dictum aliquod contra Deum; & idololatriæ, vt sit cultus creaturæ pro Deo. Et Mendacij, vt sit dictum contra mentem; Quæcumque circumstantia addatur huic dicto contra Deum, nunquam mutabitur malitia blasphemix, quia semper remanebit essentia blasphemix, in quâ fundatur eius malitia. Secundò; Dici potest operatio intrinsecè mala, non absolutè, & secundum se, sed solùm respectiue, vel per ordinem ad aliquem finem extrinse-

cum malum, ad quem hic & nunc, ordinatur; vel ratione alicuius circumstantiæ malæ, cum quâ coniungitur; Et hæc, ita est mala, vt tamen fieri possit non mala, imo etiam bona; Cum enim, circumstantia illa, quæ ex parte operationis, & obiecti, est necessaria, vt malitia confurgat, aut Dei voluntate, aut aliâ ratione mutari possit, ipsâ operationis substantiâ permanente, tolli consequenter à tali operatione potest malitia, per mutationem talis circumstantiæ. Huiusmodi autem sunt; acceptio rei alienæ, inuito Domino; Occisio innocentis; abscissio manus; & similes. Si enim Deus, alicui concederet, rem alterius accipere; per hanc concessionem, iam tolleretur circumstantia ad furtum necessaria; quia res illa, à Deo, rerum omnium absolutissimo Domino concessa, iam non esset amplius aliena, quod tamen ad furtum necessariò requiritur. Similiter, quia ad hoc, vt occisio hominis, priuatâ auctoritate, sit iure naturæ, & ex obiecto mala, requiritur vt non sit ad propriam defensionem; Ideo, si quis, Inuasorem propriâ auctoritate, ad sui defensionem occidat, quia mutatur circumstantia, non peccat. Denique, quia, ad hoc, vt abscindere sibi manum, sit ex obiecto malum, debet esse cum eâ circumstantiâ, vt non sit ad totius conseruationem; Ideo, ad mortem euadendam, licitum est, sibi manum abscindere, quia tollitur circumstantia, quæ ad abscissionis malitiam, erat necessariò requisita; bonum enim partis, necessario est ordinatum ab bonum totius, ideoque huic postponendum, sicut bonum priuatum, bono communi.

ff 37. mulsum Ad.

10 Aduertendum est secundò; Dupliciter posse aliquem Proximi malo, vel temporali, vel spiritali cooperari; scilicet, vel per actionem determinatam ad illud malum, & illius inductiã; vel per actionem, ex se, indifferentem, sed quæ hic, & nunc ab Agente principali applicatur, & extrinsecè ordinatur, tanquam medium ad illud malum. Dupliciter enim potest quis ad alterius occasionem cooperari, vel simul cum homicida occidendo, vel puluerem tormentarium, aut fustem, aut gladium ministrando. Primo modo, nunquam licet malo cooperari, etiam si mortis periculum aliàs imminet, quia est cooperatio formalis; & actio intrinsecè mala. Secundo modo, aliquando, ex iustà causà, licet; quia est cooperatio solum materialis, imò potius mali permissio, quam cooperatio ad illud; Hæc autem, ex iustà causà, licet; neque enim ex charitate, proximi malum, etiam cum vitæ periculo, impedire tenemur, sed solum, cum sine graui nostro incommodo possumus; licet teneamur etiam cum vitæ periculo, proximi malum non procurare, illique positiuè, & formaliter non cooperari. Tria autem necessariò requiruntur, vt cooperatio materialis ad alterius malum, sit licita; primò, vt actio, quæ ponitur, ex se, ad illud malum non sit determinata sed indifferentis, sicut gladij ministratio non est ex se determinata ad occisionem; potest enim quis gladio, etiam ad alium finem, quam ad occidendum vt. Secundò, vt ponatur, non temere, sed ex aliquà iustà causà, vt, sit ministrans, esset famulus, & gladium ministraret, ne à Domino eijceretur. Tertio denique, vt proximi malum, vel impediri non possit,

vel saltem illud quis impedire non teneatur, sed possit permittere. Seruus enim Homicidæ, homicidium impedire cum graui suo detrimento, ac incommodo, non tenetur. His positis,

RESOLVTIO.

AD Casum respondetur; Christianos, 11 in Turcarum triremibus captiuos, metu mortis, remigando, & arma ad Christianos occidendos porrigendo, mortaliter non peccasse. *Vasq. opusc. de scand. art. 8. dub. 7. Sanch. lib. 9. matr. d. 31. in fine, & lib. 1. sum. cap. 7. num. 18. Reginald. tom. 2. lib. 21. num. 119. Azor. tom. 1. lib. 2. c. 17. quest. 6. & lib. 8. c. 23. q. 17. Layman. lib. 2. tract. 3. c. 13. n. 5. Filiuc. tom. 2. tr. 22. c. 5. num. 147. P. Nauar. lib. 3. de rest. c. 4. num. 62. Rebell. tom. 1. de oblig. p. 1. lib. 2. de rest. quest. 14. f. 7. Auila de cens. p. 2. c. 6. d. 8. d. 5. c. 3. & alij communiter.*

Primò; Quia remigatio illa, de se, 12 non erat intrinsecè, & absolutè mala, sed indifferentis; erat enim delatio triremis per mare, quæ Turcæ, benè, & malè vti poterant; Et quod de facto malè, & in Christianorum perniciem vsi sint, ortum est merè ex ipsorum malitia. Ergo nulla est ratio, cur Fideles captiui, ad saluandam vitam, illam ponere licitè non potuerint; illam enim ponendo, non cooperati sunt formaliter, sed solum materialiter damno Christianorum quatenus posuerunt aliquid, ex quo, præter illorum voluntatem, ex solà Turcarum malitià, sequutum est illud damnum, quod ipsi, tanto suo incommodo, impedire non tenebantur.

Se-

13 Secundò; Quia remigatio illa, in tantum fuit mala, in quantum fuit cooperatio voluntaria ad damnum Christianorum, nullam enim aliam malitiam habere potuit, quam voluntariæ cooperationis. Sed, quando metu mortis ponitur, iam non censetur amplius cooperatio voluntaria ad damnum Christianorum; iam enim non tenebantur amplius, tale damnum impedire, quod tamen necessariò requiritur, ut damnum illud, respectu ipsorum dici possit voluntarium; Cum Deo non dicantur voluntaria peccata nostra, quamvis ad illa nobiscum physicè concurrat; solum quia illa impedire non tenentur. Ergo remigatio, metu mortis ab illis posita, non fuit mala, quamvis ex ipsà, per accidens, & præter intentionem Fidelium captiuorum secuta sit occisio, & captivitas Christianorum; fuit enim tunc mera permissio illius damni, quæ, ex iustà causà, est licita; sicut Deo est licita permissio peccati, cum tunc non tenerentur cum tanto incommodo, ac vitæ periculo, damnum illud impedire, sicut Deus peccata nostra impedire non tenetur.

14 Tertiò; Quia potest Parochus, sine vllà culpà, imò debet, peccatori occulto, publice petenti, Eucharistiam ministrare, quamvis eius indignitatem, vel priuatum, vel ex confessione sciat; si enim illi Eucharistiam publice negaret, vel eum infamaret, vel eius Confessionem reuelaret; Ergo à fortiori, potuerunt Fideles captiui, metu mortis in Turcarum triremibus remigare, quamvis scirent, illam remigationem Christianis per accidens fore nociuam. Non minus enim remigatio, de se, est aliquid in-

differens, quam ministratio Eucharistiæ; nec minus, Turcæ, ex suà malitià, eà male vsi sunt, quam peccator occultus, ex suà malitià, male vtatur Eucharistiæ ministracione: Nec minus Fideles captiui, iustam causam habebant illam ponendi, quam Parochus, Eucharistiæ ministracionem; nec magis ipsi tenebantur impedire damnum Christianorum, quam Parochus sacrilegium, siue indignam sumptionem peccatoris occulti. Sicut ergo, Parochus, occulto peccatori Eucharistiam ministrando, non peccat, Ita non peccarunt Fideles captiui, remigando, & arma Turcis contra Christianos porrigendo. Sicut enim, Eucharistiæ ministratio non est mala prout procedit à Parocho, sed solum prout subest directioni peccatoris, qui eà male vtitur; Ita remigatio, non est mala, quatenus procedit à Fidelibus captiuis, sed solum prout subest directioni Turcarum, qui eà vsi sunt in damnum Christianorum.

Quartò; Quia potest quis, ex iustà causà, licite petere mutuum ab Usurario, quamvis certò sciat, eum non daturum nisi cum vsuris. Ergo etiam Fideles captiui, licite potuerunt, metu mortis, in Turcarum triremibus remigare, quamvis scirent, Turcas, illà remigatione vsuros in damnum Christianorum; Sicut enim, in primo casu, tota malitia vsuræ, est ex parte Usurarij, qui petitionem mutui, ex se indifferentem, determinat ad vsuras; Ita, in secundo, tota malitia fuit ex parte Turcarum, qui remigationem, ex se, indifferentem, determinarunt ad damnum Christianorum.

OBIE-

OBJECTIONVM SOLVTIO.

- 16** **N**eq; obstant rationes in contrarium. Nam ad primam respondetur; Fideles captiuos, arma Turcis porrigendo, Christianorum morti esse cooperatos, solum materialiter, & quasi permissiue; in quo nullum fuit peccatum, cum ipsi, eorum mortem, cum tanto suo incommodo, impedire non tenerentur.
- 17** Ad secundam respondetur; remigationem, in illis circumstantijs consideratam, fuisse cooperationem solum materialem ad damnum Christianorum, quatenus à Turcis ad illud fuit determinata; sicut Eucharistia ministratio peccatori occulto, est cooperatio ad eius sacrilegium, solum materialis, quatenus ab ipso peccatore ad hoc determinatur. Cooperatio autem materialis, non est intrinsecè mala, sed, ex iustà causà, licet, vt dictum est.
- 18** Ad tertiam respondetur; cooperari malo formaliter, esse intrinsecè malum, sicut mentiri, vel fornicari; ideoque nunquam licere etiam ad vitæ conseruationem; Cooperari verò, solum materialiter, nullo modo esse intrinsecè malum, sed, ex iustà causà, esse licitum, cum etiam Deus, vt causa efficiens ad opus materiale peccati concurrat, sicque illi materialiter cooperetur.
- 19** Ad quartam responderetur similiter; Cooperationem formalem ad malum, opponi præcepto naturali negatiuo, sicut opponitur fornicatio, aut mendacium; Non verò cooperationem solum materialem. Fideles autem captiui, remigando cooperati sunt solum materialiter damno Christianorum, quod, ex iustà causà,

potest aliquando, non solum esse licitum, sed etiam debitum ex iustitià; Vxor enim, ex iustitià, debitum Viro petenti tenetur reddere, quamuis sciat, illum habere Votum castitatis, sicque illicite petere, & consequenter, se eius sacrilegio materialiter cooperari.

Ad quintam respondetur; Bombardæ explosionem, non esse actionem ex se indifferentem, quâ aliquis bene, & male vti possit, sed esse, ex se, determinatam ad mortem Christianorum, & eorum occisionem; ideoque essentialiter esse cooperationem formalem, & intrinsecè malam, quæ, ex nullo mortis metu, potest esse licita; At remigatio, & armorum portectio, cum sint, ex se, actiones indifferentes ad bonum vel malum vsum, consequenter sunt cooperatio solum materialis ex Turcarum malitiâ; ideoque, prout processerunt à Fidelibus captiuis, potuerunt esse bonæ, ac licitæ.

COROLLARIA.

Colligitur ex dictis primò; non solum prædictas actiones excusari à peccato; sed etiam, asportare necessaria ad bellum contra Christianos; admouere scalas, & machinas ad muros; Turcas humeris sustentare; iuuare ad castra munienda; ad propugnacula ædificanda &c. neque solum, metum mortis propriæ, huiusmodi actiones à peccato excusare, sed etiam metum mortis comminatæ Filij, Vxori, aut alijs consanguineis, imò etiam personæ arctissimâ amicitia coniunctæ; Quia talis metus, est cadens in

Virum constantem; cum istorum mala, ratione consanguinitatis, vel amicitia, merito reputentur tanquam propria.

22 Secundò; licitum esse, ad mortem euadendam, admouere scalam furari volenti, ensẽm vendere, vel commodare, alterum occidere volenti, cymba transfuchere duellum committere volentes, aut alium interficere &c. quia omnes huiusmodi actiones, non sunt intrinsecè, & ex obiecto malæ, sed indifferentes; ideoque ab ijs non tenetur quis abstinere, cum vitæ periculo.

23 Tertio: Dari aliqua, quæ quamuis præcepto naturali negatiuo sint prohibita, in necessitate tamen, ac vitæ periculo, sunt licita; abscindere enim sibi manum, ad mortem euadendam, est licitum, sicut est etiam reuelare peccatum occultum, vel secretum alterius, vel probabili peccandi periculo se exponere; vel ensẽm Domino furioso restituere; Quia, cum hæc, ex obiecto, non sint mala, sed solum ex circumstantijs extrinsecis; metu mortis, cohonestari possunt, & à peccato excusari.

24 Quarto: licitum esse Sacerdoti, metu mortis, Sacramenta conficere in materia, vel formâ dubiâ; V. G. Eucharistiam conficere cum pane ex spelta confecto; quia licet, conficere, vel ministrare Sacramentum cum materia, vel formâ du-

bia si absolute consideretur, videatur malum ex obiecto, eo quod Sacramentum, irritationis periculo exponatur; suppositâ tamen circumstantiâ periculi mortis, desinit esse malum, quia tunc, illi periculo non exponitur temere, sed ex causâ rationabili, quod non videtur illicitum; sicut non esset illicitum, si mortis periculum immineret ei, qui suscepturus est Sacramentum, vt omnes concedunt, neque enim peccaret quis, si moriturum, aquâ naturali deficiente, baptizaret aquâ ex sale resolutâ.

Quinto: Si aliqui Ignem portarent, vt illum domui alicuius applicarent, & transeuntem cogèrent, vt ipsos ad illum ignem deferendum iuaret; non solum non peccaturum hunc, deferendo ignem, sed neque illum domui applicando, ad mortem euadendam, dummodo tamen in eâ non essent homines; Quia delatio ignis non est, ex obiecto, mala, sed indifferens; & transiens, in eo casu, esset in extremâ necessitate illius domus, ad vitam propriam conseruandam; Ergò, sicut licitum esset, eam sibi accipere, ita licet per ignis applicationem eam destruere. Si tamen in eâ essent homines, non liceret; Quia tunc ignis applicatio domui esset intrinsecè, & ex obiecto mala; esset enim actio directè, ac per se illorum hominum innocentium interfectiua.

